

**RETEN I AARHUS
DOM**

afsagt den 15. februar 2023

Sag BS-2412/2021-ARH

Værge S [redacted] for
N [redacted]
(advokat Tobias Lundholm Stadarfeld Jensen)

mod

Aarhus Kommune
Sociale Forhold og Beskæftigelse
(advokat Anne Mette Seest)

og

Sag BS-9427/2021-ARH

Mandatar A [redacted] for
S [redacted]
(advokat Tobias Lundholm Stadarfeld Jensen)

mod

Aarhus Kommune
Sociale Forhold og Beskæftigelse
(advokat Anne Mette Seest)

Denne afgørelse er truffet af dommer Grith Rosleff.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen drejer sig om, hvorvidt klagerne under deres ophold på [REDACTED] bo har været udsat for en administrativ frihedsberøvelse, herunder om klage er sket rettidigt. I bekræftende fald skal der tages stilling til, om klagerne er berettiget til erstatning eller godtgørelse samt størrelsen heraf.

Klagerne, N [REDACTED] og S [REDACTED], har fremsat følgende påstande:

Overfor kommunens påstand om afvisning:
Sagerne fremmes.

Vedrørende frihedsberøvelsen og lovligheden heraf:
Aarhus Kommune skal anerkende, at klager, N [REDACTED], har været frihedsberøvet på botilbuddet [REDACTED] bo siden 24. november 2016 til den 13. september 2020, subsidiært frihedsberøvet i en kortere periode, og at frihedsberøvelsen i perioden var ulovlig.

Aarhus Kommune skal anerkende, at klager, S [REDACTED], har været frihedsberøvet på botilbuddet [REDACTED] bo siden januar 2016 til den 9. oktober 2020, subsidiært frihedsberøvet i en kortere periode, og at denne frihedsberøvelse var ulovlig.

Vedrørende erstatning:
Aarhus Kommune skal til S [REDACTED] som værge for N [REDACTED] (herefter N [REDACTED]) betale 1.089.200 kr. med tillæg af procesrente fra 1. juli 2022 til betaling sker.

Aarhus Kommune skal til A [REDACTED] som værge for S [REDACTED] (herefter S [REDACTED]) betale 1.449.800 kr. med tillæg af procesrente fra 1. juli 2022 til betaling sker.

Aarhus Kommune, Sociale Forhold og Beskæftigelse har fremsat følgende påstande:

Overfor klagerne anerkendelsespåstande:
Principal: Afvisning
Subsidiært: Frifindelse.

Overfor erstatningspåstanden:
Frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

■■■■bo, der nu har fået navnet ■■■■bo, er et døgndækket botilbud til voksne med autismspektrumsforstyrrelser og udviklingshæmning med betydeligt og varigt behov for pædagogisk støtte samt pleje og omsorg i hverdagen. Botilbuddet består af 7 huse.

Det fremgår af sagen, at N■■■■ flyttede ind på ■■■■bo i januar 2015 og fraflyttede den 13. september 2020. S■■■■ flyttede ligeledes ind i januar 2015, og han bor fortsat i botilbuddet. Begge klagerne boede i hus 6, der består af 4 lejligheder, idet lejlighederne parvis deler køkken og fællesrum. Indretningen af hus 6 fremgår af nedenstående tegning, hvor hus 6 er bygningen i midten. På tegningen er en række udgange nummereret, og der refereres i forbindelse med forklaringerne til disse numre.

” . . .

Særligt for ■■■bo gør sig gældende, at tilbuddet er præget af en periode med mange ledelsesskift, hvilket har påvirket og fortsat påvirker driften i tilbuddet negativt. For nuværende er der indsat to midlertidige afdelingsledere. Det er socialtilsynets vurdering, at der ses tydelige mangler i kvaliteten omkring flere forhold, hvor mange af disse kan tilskrives de hyppige ledelsesskift og derfor mangel på nærledelse og ledelsesmæssig ensretning i forhold til metoder, faglighed og den pædagogiske tilgang. Socialtilsynet bemærker positivt, at der er medarbejdere der udtrykker, at de oplever at centerledelsen har været tilgængelige i overgangsperioden uden afdelingsledere, men vurderer samtidig at tilbuddet på mange områder er yderst udfordret.

Særligt i forhold til tilbuddets brug af aflåsning af døre, er det socialtilsynets vurdering, at det er ledelsens ansvar at sikre, at borgerne kan færdes frit og ikke fratages grundlovssikrede rettigheder. Socialtilsynet har af flere omgange i 2020, blandt andet via tilsynsbesøg, via telefonsamtaler og dialogmøde d. 09.10.2020 påpeget overfor ledelsen, at borgerne ikke må hindres mulighed for udgang, ligesom de skal have mulighed for uhindret adgang til deres ejendele og fornødenheder som mad og vand. Socialtilsynet bemærkede problemstillingen ved tilsynet i februar 2020, hvor det af tilsynsrapporten fremgik "(..) at socialtilsynet ved rundvisningen observerer, at der i en af enhederne er låste døre til fællesarealer." Yderligere gjorde socialtilsynet ledelsen på daværende tidspunkt opmærksom på, under rundvisning af de fysiske rammer, at ledelsen skulle sikre, at borgerne kunne færdes frit. Socialtilsynet har såvel ved uanmeldte tilsyn d..08.07.2020, d. 13.08.2020 samt 4.10.2020 konstateret at dørene fortsat er låste, hvilket bevirker at borgere med de sværeste udfordringer ikke kan komme ud af tilbuddet med mindre en medarbejder er tilgængelig for oplåsning på borgerens anmodning, hvilket socialtilsynet vurderer kun sjældent vil være tilfældet. Ved det anmeldte tilsyn d.27.08.2020 samt ved afklarende dialogmøde d. 09.10.2020, hvor sidstnævnte er med deltagelse af ledelsesrepræsentanter fra ■■■bo samt socialchefen i Aarhus Kommune, er problematikken igen italesat overfor ledelsen. Dialogmødet d.09.10.2020 var en opfølgning på et uanmeldt tilsyn 4. okt, hvor socialtilsynet observerer at hus 5 er helt aflåst. Til dialogmødet står ledelsen af BCV uforstående overfor, at socialtilsynet ikke finder de døre som de mente altid er åbne på ■■■bo. Socialtilsynet får fremvist en tegning som skal dokumenterer, at der i hvert hus er to døre der aldrig er låste. Disse to døre skal være under kategorien "centrale hoveddøre". Dette kan socialtilsynet ikke genkende og det besluttedes derfor at socialtilsynet skal mødes med souschefen i BCV d.16.10.2020 og gennemgå dørene på ■■■bo. D. 16.10.2020 mødes socialtilsynet med souschef og midlertidig afdelingsleder af ■■■bo for at gennemgå dørene. Socialtilsynet konstaterer, at ■■■bo har fået sat låse på to døre i hvert af hus 5,6,7. således at

alle borgere kan komme ud døgnet rundt. Dørene låses udefra fra 23.00 til 7.00. De døre som ■■■bo nu bruger som udgangsdøre er "centrale hoveddøre". Socialtilsynet bemærker hertil, at de døre som ledelsen d. 09.10.2020 betragtede som "centrale hoveddøre" er terrassedøre, som på ingen måde kan bruges som centrale hoveddøre. Det undrer socialtilsynet, at ledelsen i BCV ikke havde mere viden om, hvilke døre som kan bruges til hvilke formål.

D.16.10.2020 spørges souschef for BCV og afdelingsleder på ■■■bo til hvordan personalet kan sikre, at borgerne kan komme ind på ■■■bo igen, hvis de forlader ■■■bo om natten, hvortil ledelsen svarer, at der ikke er nogen løsning herpå. Socialtilsynet oplyser ledelsen om, at der eksempelvis kan anvendes dørklokke udefra eller butiksklokke således, at medarbejderne kan høre når borgerne benytter døren. Alternativt, at lyden "er i lommen" på nattevagten således de andre borgere ikke vågner. Ledelsen af ■■■bo udtrykker forundring over dette, og tilkendegiver at de ikke mener dette er en mulighed i Århus Kommune. Socialtilsynet bekræfter, at det er en mulighed og fremsender efterfølgende en mail til ■■■bo hvor det bekræftes som en mulighed med "dørklokkeliggende løsninger". Socialtilsynet bemærker endvidere, at der d.

16.07.2019 er sendt en mail fra socialtilsynet til kontorchefen i Aarhus kommunes socialforvaltning, hvor der fremgår følgende:

"Dags dato har jeg talt med X og orienteret om, at Århus Kommune bør overveje alternativer til den ulovligt opsatte alarm på ■■■bo. X fik information om mulighed for at anvende trædemåtte (i særlige tilfælde), døralarm ved hoveddør – med kontakt til medarbejdertelefon, butiksklokke og andre lovlige varslingsystemer."

Det kan på denne baggrund undre socialtilsynet, at selvom ledelsen i BCV i over et år har været bekendt med at sådanne løsninger er mulige, så ved ledelsen ikke hvilke muligheder de kan benytte, hvilket socialtilsynet vurderer værende bekymrende. Ligeledes vurderes det bekymrende at ledelsen i ■■■bo i uge 42 i 2020 over nogle dage vælger at skrive på hoveddørene at dørene ikke må låses – også om natten. Skriften er også synlig udefra. Dette gør en del pårørende bekymrede, da der i området omkring ■■■bo er problemer med pushere, som kommer i nogle andre botilbud end ■■■bo, hvor borgerne har misbrugsproblematikker. Dette er kendt hos de pårørende. Socialtilsynet vurderer, at dette ikke er en hensigtsmæssig måde at håndtere problematikken på. Ved tilsynsbesøget d. 16.10.2020 drøftes derudover muligheden for §128C bevillinger.

Souschef og afdelingsleder udtrykker, at de ikke er klar over om nogle af borgerne i Hus 5,6,7 har dette og vil undersøge det. Ledelsen udtrykker, at såfremt der er et behov kan det være en mulighed der skal søges om til nogle af borgerne. Det kan undre socialtilsynet, at der ikke på så

vigtigt et område er tydelighed omkring hvilke borgere der har denne bevilling eller ej.
..."

Socialtilsyn Midt har tidligere foretaget tilsyn på bl.a. ■■■bo. Der foreligger herom tilsynsrapporter af 15. december 2015, 5. juli 2016, 3. januar 2018, 3. december 2018 og 7. august 2019. Parterne er enige om, at disse rapporter ikke indeholder relevante oplysninger angående adgangsforhold og aflåsning af døre på ■■■bo.

Aarhus Kommune, Sociale Forhold og Beskæftigelse har foretaget en intern af-dækning af de faktiske forhold i hus 5 under tilsynsbesøget. Det bemærkes, at sagsøgerne i nærværende sag boede i hus 6. Af dokumentet af den 9. oktober 2020 herom fremgår bl.a. følgende:

" ...

■■■bos beskrivelse af aflåste døre under tilsynsbesøget

Da Socialtilsyn Midt kommer på uanmeldt tilsynsbesøg i hus 5 den 4. oktober står medarbejderen ved tavlen i huset. Tilsynskonsulenterne kommer selv ind i huset via administrationsbygningen.

■■■bo oplyser, at fordøren til huset var ulåst, og at der dermed var fri passage i huset. De to udgangsdøre var låste. Dette er illustreret på tegningen nedenfor, hvor den grønne farve indikerer, at døren var ulåst og den røde farve viser at døren var låst, da Socialtilsyn Midt kom på besøg. Foruden de indtegnede døre er der terrassedøre fra fællesstue og beboernes lejligheder.

Dørene ind til lejlighederne har en "vridelås" på indersiden, som borgen selv låse/ låse op med. På ydersiden er der en lås til nøglebrikken. Terrassedørene i lejlighederne skal der bruges en nøgle til. Personalet har denne nøgle. Terrassedørene i fællesrummene er låst med et håndtag. Når håndtaget er nede, er døren lukket og når det er vandret, er døren åben. Den kan borgeren selv åbne. Der er dog sat en "sikringshaspe" på terrassedørene i fællesarealerne, således at terrassedøren kan stå på klem uden at man kan komme ind udefra. Den ene sikringshaspe er altid nede, når terrassedøren er lukket, mens haspen på den anden terrassedør kan slås fra og døren åbnes ved at dreje håndtaget til vandret.

...

Nedenstående beskrivelse er afstemt med Fagligt Sekretariat i forvaltningen og sendt i en redegørelse til Socialtilsyn Midt. Beskrivelsen blev præciseret for medarbejderne den 29. september 2020.

Fælles for husene 5-7 er, at der ligeledes 2 vindfang til hvert hus der fungerer som ind- og udgange for de enkelte huse. Borgerne i hus 5-7 kan ikke alle selv betjene en nøglebrik til at komme ind med og får altid hjælp af personalet. Borgerne færdes ikke i offentligheden på egen hånd.

For Hus 5-7 gælder det, at alle borgerne har mulighed for en udgang direkte via enten egen hoveddør inde i egen lejlighed, egen lejligheds hoveddør og udgangen i fællesarealerne og terrassedøren eller vindfang i fællesrummet.

For alle lejligheder på hele [redacted]bo gælder, at der er udgang fra lejlighederne til fællesarealerne. Borgeren kan låse døren indefra med en vrider, udefra kan døren låses op og låses med en nøglebrik. Dette sker kun når borgerne ikke er hjemme, for at forhindre andre borgere i at gå ind.

..."

På baggrund af en påtænkt afgørelse fra Socialtilsyn Midt fremkom Aarhus Kommune, Sociale Forhold og Beskæftigelse den 20. november 2020 med et høringsvar hvoraf bl.a. fremgår følgende:

"...

Låste døre

Fra den 9. oktober er det sikret, at alle vindfangsdørene i hus 5-7 ikke kan låses indefra. Låsesystemet er blevet udskiftet således, at dørene automatisk låser ude fra og ind i tidsrummet mellem kl. 23 og 7 om morgenen. Dette er for at sikre, at borgerne kan gå ud, hvis de ønsker

det. Nattevagterne er opmærksomme på og instrueret i pædagogisk at guide beboerne tilbage i huset, hjælpe med en jakke, hvis det er koldt mv. Dette er blandt andet sket på et personalemøde for nattevagterne den 13. oktober 2020.

..."

Den 8. december 2020 traf Socialtilsyn Midt afgørelse. Heraf fremgår bl.a. følgende:

"...

Låste døre

Socialtilsynet lægger vægt på, at der ved tilsynsbesøgene er konstateret, at tilbuddets døre er aflåste. Dette er påtalt over for tilbuddet flere gange tidligere. Socialtilsynet henviser til, at tilbuddet ikke har lovhjemmel til at låse borgerne inde. Der skal altid være mindst én central hoveddør, der er ulåst og borgerne har ret til at færdes frit inden for tilbuddets rammer.

Ved det uanmeldte tilsyn d. 13.8.2020 udtalte en medarbejder, at dørene skal betjenes med en chip, og at borgerne ingen chip har. Flere borgere kan ikke selv komme ud, og for at komme ud skal borgerne have fat i en medarbejder. Socialtilsynet vurderer, at tilbuddet hindrer borgernes ret til at bevæge sig frit.

I tilsynsrapporten fra februar 2020 påpegede socialtilsynet følgende "(..) *at socialtilsynet ved rundvisningen observerer, at der i en af enhederne er låste døre til fællesarealer.*" Yderligere gjorde socialtilsynet under rundvisningen af de fysiske rammer ledelsen opmærksom på, at borgerne havde ret til at færdes frit.

Det fremgår af et referat fra et personalemød dateret d. 01.09.2020, at medarbejderne skal tjekke, om en borgers terrassedør er lukket og låst. Socialtilsynet har ved flere tilsynsbesøg kunnet konstatere, at nogle borgere ikke selv kan låse deres terrassedøre op ved egen hjælp. Dette underbygges af, at en medarbejder i hus 7 ved det uanmeldte tilsyn d. 13.08.2020 fortæller, at såfremt de ikke låser dørene ud til, skal de have en vagt siddende hele tiden, da en borger søger ud på gangen og i køkkenet, hvor denne spiser alt.

Socialtilsynet har desuden såvel ved det uanmeldte tilsyn d. 08.07.2020, d. 13.08.2020 samt d. 4.10.2020 igen konstateret, at døren fortsat er låst, hvilket bevirker, at borgere med de sværeste udfordringer ikke kan komme ud af tilbuddet med mindre en medarbejder kan låse døren op.

Ved det anmeldte tilsyn d.27.08.2020 samt ved afklarende dialogmøde d. 09.10.2020, er problematikken igen italesat overfor ledelsen. Dialogmødet d. 09.10.2020 var en opfølgning på et uanmeldt tilsyn 4.10.2020, hvor socialtilsynet observerede, at hus 5 er helt aflåst. Til dialogmødet er ledelsen af tilbuddet uforstående overfor, at socialtilsynet ved tilsynsbesøget ikke har fundet de døre, som de mener altid er ulåste. Socialtilsynet får fremvist en tegning, som skal dokumentere, at der i hvert hus er to døre der aldrig er låste. Dette kan socialtilsynet ikke genkende. Socialtilsynet bemærker, at de døre som ledelsen d. 09.10.2020 karakteriserede som "centrale hoveddøre" er terrassedøre, som ikke kan karakteriseres som centrale hoveddøre.

..."

Det er oplyst, at sagen har været anmeldt til politiet, og at Østjyllands Politi den 12. februar 2021 i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, har besluttet at standse efterforskningen mod bostedet [REDACTED]bo for at have foretaget strafbar frihedsberøvelse af beboerne på bostedet.

Særligt vedrørende N [REDACTED]

Anmodning om indbringelse af sagen vedrørende N [REDACTED] for retten er modtaget af Aarhus Kommune den 13. januar 2021, og den er indbragt 19. januar 2021.

N [REDACTED] fik den 6. februar 2015 udleveret to nøglebrikker og to nøgler. Af notat af 24. november 2016 fremgår, at N [REDACTED] nøgle ikke må ligge i skabet i køkkenet men skal ligge i nøgleskabet, da N [REDACTED] river skabet op og stikker af om natten.

Af notat om sagsåbning af 19. januar 2017 fremgår, at N [REDACTED] siden sommeren 2016 har udviklet ny adfærd med at gå uden for om natten. Adfærden er accelereret, og han er gået længere væk og er kørt retur af politiet. Det er forsøgt at låse nøgler til yderdøre inde, men han har ødelagt skabe for at få fat på nøgler mv. Der er aktuelt fast nattevagt på ham.

Af notat af 27. juni 2017 fremgår, at N [REDACTED] har taget en nøglebrik fra en ansat, hvorefter han har forladt lejligheden og er løbet op på parkeringspladsen efterfulgt af den ansatte.

Af notat af 25. juni 2018 fremgår, at N [REDACTED] har taget nøgler til en ansats private bolig fra dennes taske og har forsøgt at anvende dem til at låse døren på [REDACTED]bo op.

Af notat af 9. februar 2022, Afdækning af omfanget af låste døre i relation til hus 6 på [REDACTED]bo, fremgår bl.a. følgende:

" N [REDACTED]

N [REDACTED] er infantil autist. Han har en sprogforståelse som en 2-årig, men har qua sin alder og livserfaring forståelse for mange hverdagsrutiner, begivenheder og sammenhænge. Han har brug for tydelige rammer, struktur, forudsigelighed, visuel støtte, korte præcise ord og sætninger.

N [REDACTED] har gået i Specialbørnehave og på Stensagerskolen, som er en specialskole til elever med et behov for særlig hjælp og støtte i undervisningen. Han har siden 1. november 2011 boet på Birkebakken, som er et døgntilbud til børn, unge og voksne med betydelige og varige fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser, og han flyttede ind i [REDACTED] bo i januar 2015. Han bor i dag i botilbuddet Ansminde på Djursland.

Omfanget af de låste døre ved tilsynsbesøget den 4. oktober 2020

Hus 5, 6 og 7 er adskilte, men de forbindes fysisk af gangarealet i administrationsbygningen. Hus 5, 6 og 7 har alle en dør fra fællesarealerne i det enkelte hus og ud i administrationsbygningen, hvor tilbuddets hoveddør findes.

Socialtilsyn Midt kom på uanmeldt tilsynsbesøg på [REDACTED] bo søndag den 4. oktober. Her fandt socialtilsynet, at der i hus 6 kun var én yderdør, som ikke var aflåst.

Det er illustreret på tegningen nedenfor, hvordan hus 6 ser ud, og hvilke døre der findes.

Dørene til og fra administrationsbygningen er markeret med grønt. Hoveddøren var ulåst, og døren mellem administrationsbygningen og hus 6 var låst.

Vindfangsdørene i hus 6 er markeret med rødt. Den ene af de to døre var ulåst, mens den anden var låst. Vindfangsdørene betragtes som yderdøre/hoveddøre til botilbuddet.

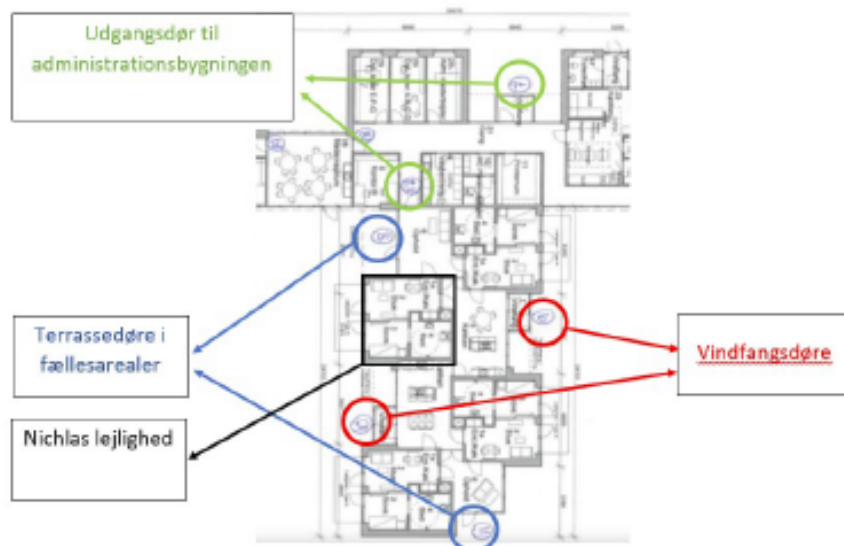
Terrassedørene fra fællesarealerne er markeret med blå. Disse er låst med et håndtag. Når håndtaget er nede, er døren lukket, og når det er vandret, er døren åben. N [REDACTED] kunne selv åbne terrassedørene i fællesarealerne.

Dørene ind til lejlighederne har en "vridelås" på indersiden, som borgeren selv kan låse/ låse op med. På ydersiden er der en lås til nøglebrikken.

I N [REDACTED] lejlighed er der en terrassedør, som også har vriderlås, og som han selv kan komme ud af.

Socialtilsynet konstaterer i overensstemmelse med den udmeldte praksis på

botilbuddet ved tilsynsbesøget den 4. oktober 2020, at der i hus 6 er en yderdør, der ikke er aflåst. Beboerne i hus 6, herunder N■■■■ har derfor haft mulighed for at komme ud af botilbuddet. Samtidig har N■■■■ kunnet komme ud via terrassedøren fra egen lejlighed og terrassedørene i fællesarealerne.

..."

Særligt vedrørende S■■■■

Anmodning om indbringelse er for S■■■■s vedkommende modtaget af Aarhus Kommune den 1. marts 2021, og sagen er indbragt for retten den 5. marts 2021. Det er oplyst, at datoen den 1. januar 2016 er valgt "af praktiske årsager", og at datoen den 9. oktober 2020 svarer til datoen for ændring af låsesystemet.

Der er fremlagt fotos optaget den 10. august 2020 af S■■■■ stående indenfor vindfangsdøren til hus 6.

Af notat 11. oktober 2020 fremgår, at S■■■■ søger mod døren i vindfanget, der efter den nyindførte ordning er ulåst, men afledes.

Af redegørelse vedrørende aflåsning af døre i ■■■■bo af 24. februar 2021 fremgår bl.a. følgende:

" ...

Baggrund

I det følgende beskrives de fysiske rammer i ■■■■bo samt de forskellige dørtyper, der er i botilbuddet.

■■■■bo er inddelt i hus 1-4 og hus 5-7, som er afskilt af en bred flisebelagt sti. Hus 1 og 2 hænger fysisk sammen, og det samme gør hus 3

og 4. Hus 5, 6 og 7 er adskilte, men de forbindes af gangarealet i administrationsbygningen.

Der er flere forskellige typer af udgangsdøre i de enkelte huse og boliger/lejligheder. Overordnet kan der sondres mellem følgende typer af døre:

- Vindfangsdøre:

I fællesarealerne i de enkelte huse er der et eller flere vindfang med døre, der forbinder husets fællesarealer og det udendørs areal. I hus 1 og 2 er der i alt to vindfang med døre. Det samme gælder for hus 3 og 4. For hus 5, 6 og 7 gælder, at de hver især har to vindfang med tilhørende døre.

- Udgangsdøre til administrationsbygningen:

Hus 5, 6 og 7 har alle en dør fra fællesarealerne i det enkelte hus og ud i administrationsbygningen, hvor tilbuddets hoveddør findes.

- Terrassedøre i fællesarealerne:

Alle husene har to terrassedøre fra fællesarealerne og ud i det fri. Disse døre åbnes ved at dreje/vride dørhåndtaget og har ikke en lås. Enkelte af terrassedørene har også monteret en haspe, der skal løftes af.

- Terrassedøre i borgernes lejligheder:

I alle beboernes lejligheder er der en terrassedør fra lejligheden og ud i det fri/til borgerens egen terrasse. For enkelte af beboerne er disse terrassedøre i egen lejlighed aflåst om natten. Dette er der søgt forhåndsgodkendelse til jf. SEL § 128 c.

...

Frem til medio oktober 2020 var den mundtligt udmeldte praksis, at minimum enten en af vindfangsdørene eller døren til administrationsbygningen var ulåst, men at de to øvrige døre godt kunne være låst. Borgerne i hus 5, 6 og 7 kan ikke alle selv betjene en nøglebrik til dørene og vil skulle have hjælp af personalet både til at komme ud og til at færdes udenfor huset. Derudover kan terrassedørene i husenes fællesarealer også benyttes som udgangsdøre.

..."

Af notat af 26. april 2021 vedrørende afdækning af låste døre i Hus 6 i botilbuddet [redacted] i relation til S [redacted] fremgår bl.a. følgende, idet beskrivelsen af de faktiske forhold i huset svarer til det, der fremgår af det tilsvarende notat vedrørende N [redacted]:

"S [redacted]

S [redacted] har været anbragt på anbringelsesstedet Heimdal siden september 2009, og han afsluttede sin 10. klasse på Stensagerskolen i som-

meren 2014. Han startede herefter på dagtilbuddet Havkærparken og efter det fyldte 18. år flyttede han ind i Hus 6 i botilbuddet [redacted]bo.

S [redacted] er diagnosticeret med infantil autisme, gennemgribende udviklingsforstyrrelse og epilepsi. S [redacted] er beskrevet som et barn med alderssvarende udvikling indtil 2-3 års alderen.

S [redacted] har ikke noget verbalt sprog. Han kommunikerer med lyde og sindsstemninger og kan føre personalet hen til det, han gerne vil. Han har brug for tæt guidning til at styre sin impulsdragne adfærd, og han har behov for støtte til pleje og praktiske opgaver. Samtidig har han behov for at blive fulgt og guidet i trafikken, idet han kan være meget impulsstyret og bringe sig selv i farlige situationer.
..."

N [redacted] har opgjort sit erstatningskrav således:

24. november 2016 til 31. december 2016

1. døgn:	6.400 kr.
Efterfølgende 37 døgn (- 2) af 800 kr. pr. døgn:	28.000 kr.
1. januar 2017 til 31. december 2017	
365 døgn (- 24) af 800 kr. pr. døgn:	272.800 kr.
1. januar 2018 til 31. december 2018	
365 døgn (- 24) af 850 kr. pr. døgn:	289.850 kr.
1. januar 2019 til 31. december 2019	
365 døgn (- 24) af 850 kr. pr. døgn:	289.850 kr.
1. januar 2020 til 13. september 2020	
256 døgn (- 18) af 850 kr. pr. døgn:	202.300 kr.
I alt:	1.089.200 kr.

S [redacted] har opgjort sit erstatningskrav således:

1. januar 2016 til 31. december 2016

1. døgn:	6.400 kr.
Efterfølgende 364 døgn af 800 kr. pr. døgn:	291.200 kr.
1. januar 2017 til 31. december 2017	
365 døgn af 800 kr. pr. døgn:	292.000 kr.
1. januar 2018 til 31. december 2018	
365 døgn af 850 kr. pr. døgn:	310.250 kr.
1. januar 2019 til 31. december 2019	
365 døgn af 850 kr. pr. døgn:	310.250 kr.
1. januar 2020 til 9. oktober 2020	
282 døgn af 850 kr. pr. døgn:	239.700 kr.
I alt:	1.449.800 kr.

Forklaringer

S[redacted] har forklaret, at hun er mor til N[redacted], der er født som infantil autist. Det kan godt passe, at han udviklingsmæssigt svarer til en 2-årig, idet han dog kan ligge lidt over på nogle områder.

Da N[redacted] i 2015 flyttede ind på [redacted]bo, var det fint. Han var glad for at komme til at bo i en lejlighed, idet han tidligere havde boet på et værelse. Ved indflytningen fik han udleveret en nøglebrik, ligesom vidnet fik udleveret en tilsvarende nøglebrik. Brikken fungerede til vindfanget (dør 9) og døren til N[redacted]' lejlighed. Den fungerede ikke til døren til administrationsgangen (dør 17) eller til døren mellem de to lejlighedsafdelinger.

I starten gik N[redacted] selv til og fra sit dagtilbud, og han kunne selv bruge nøglebrikken. Hen over 2016 regredierede N[redacted], og han begyndte at forlade bostedet gennem sin terrassedør. Han blev flere gange fundet stående udenfor uden tøj på, og der var en episode, hvor han kom så langt væk, at han måtte køres tilbage af politiet. Hun var i dialog med lederen, og i november 2016 blev de enige om, at der skulle sættes låse på terrassedørene i N[redacted]' lejlighed og hasper på døren og vinduerne i soveværelset. N[redacted] fik også frataget sin nøglebrik. Han fik den aldrig igen.

Forevist fotos af døren fra soveværelset i N[redacted]' lejlighed, så det ikke sådan ud, da N[redacted] fraflyttede. Der var hasper. Forevist foto af terrassedøren fra N[redacted]' lejlighed, så heller ikke sådan ud. Der var en anordning til nøgle og ikke en vrider.

Hun fik at vide, at N[redacted] havde brudt et skab op for at få fat i en nøgle. Dette chokerede hende. Han havde aldrig tidligere været udadreagerende, men han begyndte nu at overfalde personalet for at få fat i nøgler. Han havde det dårligt og var ikke sig selv.

Hun har altid skullet bruge sin nøglebrik for at komme ind og besøge N[redacted]. Hvis hun ikke havde været der et stykke tid, kunne det ske, at nøglebrikken ikke virkede, fordi den skulle opdateres. Hun måtte i så fald have fat på personalet for at komme ind. Det var ikke altid muligt, og så måtte hun over på administrationsgangen for at få hjælp.

Man kommer ind til administrationen ved at gå ind ad en dør på den anden side af bygningen i forhold til N[redacted]' lejlighed (dør 7). Denne dør kunne være både åben og låst. Døren fra lejlighederne og til administrationsgangen (dør 17) var altid aflåst. Når hun var på besøg, benyttede hun toilettet på administrationsgangen, og hun skulle altid have fat på personalet for at komme derud.

Terrassedøren i det fælles opholdsrum (dør 8) har hun aldrig bemærket. Der stod en stor blomst og en stol foran. Hun ved ikke, om N■■■■ kendte til døren, men det har han nok ikke gjort, for så havde N■■■■ nok brugt den. Forevist foto fra det fælles opholdsrum optaget i marts 2021, forklarede vidnet, at indretningen var anderledes, da N■■■■ boede der. Hun ved ikke, om der var hasper eller lås på døren, da hun aldrig har lagt mærke til den.

Når hun skulle besøge N■■■■, benyttede hun normalt vindfangsdøren (dør 9). Hun har aldrig oplevet, at døren ikke var låst. Det var vel også derfor, de fik udleveret nøglebrikker.

Døren i køkkenet, der fører ind til fælleskøkkenet for de to andre lejligheder i hus 6, var ofte låst.

At dørene var låst, var bare sådan det var. N■■■■ kunne frem til november 2016 selv bevæge sig rundt, da han jo havde en nøglebrik. Efter han fik frataget denne, stod hun i et dilemma, da han på den ene side havde det med at gå fra stedet, og på den anden side ikke selv kunne forlade stedet fx i tilfælde af brand. Hun talte ikke med ledelsen om lovligheden i forhold til nøglerne. Hun ville gerne have opsat et kamera for at se, hvad der skete, når N■■■■ stak af, men hun fik at vide, at det måtte man ikke. Der blev – efter at der var søgt tilladelse - installeret en trædematte.

Der kom en anonym anmeldelse om, at S■■■■ blev slået, og dette startede hele lavinen med tilsyn mv. Der var også tale om, at der havde været grænseoverskridende adfærd i forhold til beboerne. På tidspunktet fyldte dette langt mere for hende end det med de låste døre. I forhold til N■■■■ var der meget magtanvendelse, og derfor valgte hun til sidst at flytte ham.

De døre, der var hasper på, har ikke givet mening for N■■■■ i forhold til at kunne komme ud, så dem har han ikke kunnet betjene.

Når hun skulle ud ad vindfangsdøren (dør 9), skulle hun bruge brikken. Hun har ikke oplevet, at døren har været ulåst indefra.

Nattevagterne dækkede alle husene. Der kom en ekstra en nattevagt for at passe på N■■■■, herunder at han ikke "løb den anden vej". Hun kan ikke sige, hvordan N■■■■ skulle kunne stikke af, når døren i vindfanget var låst og døre og vinduer i N■■■■ lejlighed var haspede eller låste. Det er dog sket, at N■■■■ har stjålet nøgler fra personalet. Vagten var der både for N■■■■ sikkerhed, og fordi trædematten afslørede, at han var meget urolig. Det var en meget stressende periode. Efter der kom låse på terrassedørene, mener hun ikke, N■■■■ stak af. Der blev lavet forskellige pædagogiske indsatser, han blev medicineret, og der kom flere folk på.

Hverdage mellem klokken 9 og 15 var N■■■■ i dagtilbud og derfor ikke i lejligheden. N■■■■ var normalt hjemme hos dem hver 4. weekend, ligesom han var hjemme i ferier og i forbindelse med helligdage, dvs. generelt, når de havde fri.

L■■■■ har forklaret, at han er far til S■■■■. S■■■■ var 18 år, da han flyttede ind på ■■■bo, og han bor der fortsat. Han besøger normalt S■■■■ en gang om ugen eller mere. S■■■■ er infantil autist og skal guides til det meste. Han har ikke noget verbalt sprog men anvender fagter og lyde.

Når han skulle besøge S■■■■, benyttede han døren i vindfanget (dør 10) og han gik samme vej derfra. Vindfangsdøren var altid låst. De fik vist udleveret en brik til at åbne denne dør.

Inde i S■■■■s lejlighed var der en terrassedør i stuen. Den var aflåst og kunne kun åbnes med en nøgle, som personalet havde. Han har oplevet, at de gerne ville ud at sidde på terrassen men måtte opgive, fordi personalet ikke kunne finde nøglen. Soveværelset var udstyret med et langt vindue. Der var indbrudshasper på, men ikke nogen lås. S■■■■ ville ikke være i stand til at betjene hasperne. Systemet ville ikke give mening for ham. Han mener, hasperne fortsat er der. Terrassedøren er nu ulåst.

Fra det fælles opholdsrum er der også en dør ud. Den var tidligere også låst med hasper, der ikke umiddelbart kunne løftes af. Der var ingen lås på døren. Der var placeret en stol, en plante og et gardin, så dørhåndtaget ikke var umiddelbart synligt. Han har ikke selv benyttet terrassedøren til udgang, og man kunne på grund af haspen ikke komme ind udefra. Som han husker det, er haspen i dag afmonteret, og der er fri adgang ud. Enten S■■■■ eller P■■■■, som S■■■■ dele fællesrum med, må have forsøgt at komme ud ad terrassedøren i opholdsrummet, for hasperne havde på et tidspunkt sat sig fast, så det var helt umuligt at komme ud ad denne dør.

Døren i køkkenet til de andre lejligheder i hus 6 var i almindelighed låst. Personalet havde nøglen. Han mener, der var tale om en "almindelig" fysisk nøgle.

Forevist fotos optaget den 10. august 2020, er det S■■■■, der står i vindfanget. Nogle gange, når han kom for at besøge S■■■■, stod han derude og ventede. Det var på dette tidspunkt det eneste sted, man kunne komme ind og ud af huset.

S■■■■ har ikke på noget tidspunkt selv haft en brik til at åbne dørene i lejligheden. Det var S■■■■s mor, A■■■■, og ikke ham, der havde kontakten til

tilsynet. For ham var det mærkeligt, at alle dørene var låst. Der var meget sjældent mad i køleskabet i S■■■■s og P■■■■ køkken, hvilket han ikke forstod.

I hverdagene var S■■■■ i dagtilbud fra kl. 8 eller 9 og til kl. 15. Han har ikke selv haft S■■■■ hjemme, men det har A■■■■ jævnligt.

G■■■■ har forklaret, at han er uddannet indenfor it, men har arbejdet som pædagog og omsorgsmedhjælper på ■■■■bo fra 2015 til marts 2019. Han arbejdede i hus 6 og kender både N■■■■ og S■■■■. Hans arbejdstider var skiftende i hele perioden, idet han havde morgen- og aftenvagter, men ingen nattevagter.

Han ved ikke, om døren mellem hus 6 og administrationsgangen (dør 17) var låst. Dørene til vindfangene (dør 9 og 10) var låst om natten. Terrassedørene i de fælles opholdsrum (dør 8 og 11) var altid låst. Som han husker det, var de låst med nøglebrik. Terrassedørene blev meget sjældent brugt, så han vil sige, at de reelt var lukkede permanent. Dørene til vindfangene (dør 9 og 10) blev betjent med nøglebrik. Han låste dørene, når han gik om aftenen, og han låste dem op, når han mødte om morgenen. Han husker ikke, om de generelt var låste eller åbne i løbet af dagen. Der har været rigtig mange dage, hvor de var åbne, ligesom der har været mange dage, hvor de var låst. Dette afhang nok også af, hvem der var på arbejde den pågældende dag. Det var der meget, der gjorde. Han mener ikke, det var noget, der udviklede sig over tiden. Der har utvivlsomt være talt om, hvorvidt dørene skulle være låst eller ej, men han husker det ikke nærmere. Han har forsøgt at lægge ■■■■bo sig. Han har af begge ledere på ■■■■bo fået at vide, at der var dispensation til, at dørene måtte være låst.

N■■■■ havde selv nøgle og nøglebrik. Der kom en periode, hvor han rendte meget ude om natten, og da blev nøglerne inddraget. Han er i tvivl, om det var nøglebrik eller almindelige nøgler, der skulle bruges til terrassedørene i de enkelte lejligheder. Som han husker det, var der lås disse døre. I soveværelset var der et almindeligt håndtag. Han husker ikke noget om, at der skulle have siddet en haspe, hverken på dørene i soveværelset eller i stuen.

A■■■■ har forklaret, at han er bror til N■■■■. Han har besøgt N■■■■ flere gange på ■■■■bo, både alene og sammen med resten af familien. Fra 2018 havde han arbejde i nærheden, og det var derfor naturligt, at det var ham, der hentede N■■■■, når N■■■■ skulle hjem på weekend. Han konstaterede i den forbindelse, at døren til vindfanget var låst, idet han altid skulle lukkes ind af personalet. Personalet skulle bruge en brik for at lukke ham ind. Han har kigget sine beskeder igennem og kan sige, at han i al fald 10 gange har skullet hente N■■■■. Afhentningen har været fredage mellem 17 og 18. Når han kom, var dørene fra det fælles opholdsrum og ind til værelserne generelt luk-

kede. I køkkenet var der ofte en pædagog. Denne førte ham hen til N■■■■ værelse, hvor N■■■■ var.

På N■■■■ værelse var der en terrassedør. Den var altid lukket. Han vil mene, at der var lås på denne dør, men han er ikke sikker. Han har aldrig taget i døren, så han kan ikke sige, om døren har været låst. I soveværelset var der vinduer. Han husker ikke, om der også var en dør. Han husker ikke, om der var hasper på vinduerne.

En gang, han skulle hente N■■■■, bemærkede han, at døren ind til N■■■■ værelse var låst, idet pædagogen skulle låse op, før han kunne komme ind. Dette fandt han besynderligt og nævnte det for sin mor, da han kom hjem. Han har ikke bemærket nogen terrassedør i det fælles opholdsrum.

Når han skulle forlade stedet sammen med N■■■■, var N■■■■ meget opmærksom på, at døren til hans værelse blev låst. Dette var noget, pædagogen sørgede for. For at komme ud skulle der bruges en nøglebrik, som pædagogen havde og anvendte.

Afdelingsleder T■■■■ har forklaret, at hun er pædagog. Hun har primært været ansat i dagtilbud, herunder ■■■■parken, hvor en del af beboerne på ■■■■bo kommer. I en periode i 2015 var hun være delt mellem ■■■■parken og ■■■■bos hus 1-2. Fra sidste halvdel af 2019 var hun konstitueret som leder af nogle nærliggende dagtilbud. Efter sommerferien 2020 trådte hun til med daglig ledelse på ■■■■bo, idet ledelsen havde trukket sig. Hun bistod i den forbindelse bl.a. med vagtplaner mv. og havde sin daglige gang på stedet.

Hun har kendt N■■■■ i dagtilbuddet siden før 2012. S■■■■ har hun ikke arbejdet med, men han har været i et dagtilbud, hvor N■■■■ også var. I dag er hun leder af hus 1-4 på ■■■■bo. Både N■■■■ og S■■■■ boede i hus 6, og S■■■■ bor der stadig. S■■■■ har efter sommeren 2020 haft en periode, hvor han meget gerne ville ind i de andre huse og sidde i fællesrummene, og hun har set ham i den forbindelse. S■■■■ er meget glad for kaffe.

Det er hende, der efter anmodning har taget de billeder af dørene i hus 6, der er fremlagt i sagen. Hun optog billederne i begyndelsen af 2022. Det er også hende, der har sat teksten på. Hun tænker ikke, at der er sket ændringer i forhold til montering af låse og andet i tiden efter tilsynsbesøget og til hun tog billederne.

Hus 6 er indrettet, så S■■■■ og P■■■■ deler køkken og fællesrum. N■■■■ og F■■■■ deler et tilsvarende område. Huset er spejlet på midten. Huset er indrettet på denne måde for at skærme borgerne fra kontakt. Døren i midten af huset er en branddør. Der er en brik læser på begge sider af døren. Døren er normalt

lukket og låst. Det er for at skabe mest mulig ro for dem, der bor i lejlighederne. Døren kan dog godt være åben, herunder være åben halvt, idet det er en stalddør.

Vindfangs dørene (dør 9 og 10) kan åbnes med brikker, når de er låst. Når dørene ikke er låst, kan man frit gå ud og ind. Vidnet er ikke kommet ret meget i hus 6, så hun har vanskeligt ved at sige, om dørene generelt har været låst eller ej. Det er sket, at hun har skullet hente ting til P■■■■, der var i hendes dagtilbud. Hun er da nogle gange kommet ind gennem vindfanget uden brug af brik, andre gange er hun blevet lukket ind af personale, og andre gange er hun kommet ind fra administrationsgangen og er blevet lukket ind af personale. Hun har ikke været med N■■■■ ovre og hente ting, men det er der kolleger, der har gjort. Hverken hun eller kollegerne i dagtilbuddet havde brikker til at åbne dørene på ■■■■bo.

Terrassedørene fra fællesrummet åbnes ved at dreje håndtaget op. Disse døre var ikke låst, og de kan heller ikke låses. Dørene svarer til de døre, der er i alle de andre huse, og hun er ikke bekendt med, at der er sket ændringer. Der er heller ingen hasper på dørene. Det er hendes vurdering, at N■■■■ ville være i stand til at åbne denne dør. Han kan åbne vinduet i sit rum i ■■■■parken, der er forsynet med samme type håndtag.

Terrassedøren i stuen i N■■■■' lejlighed åbnes med håndtaget. Lige under håndtaget er der en vrider, man bruger til at låse og låse op. Nedenunder vrideren er der en metalplade. Hun tænker ikke, der er hul til en nøgle i metalpladen, for så ville hun have taget et billede af det. På døren er monteret en stormkrog. Hun har ikke set N■■■■ bruge døren.

I soveværelset i N■■■■ lejlighed er der endnu en yderdør. Det er en stalddør, der åbnes som dør med det øverste håndtag, men man kan også åbne den øverste halvdel alene. Døren kan ikke låses. Hun har ikke set tyverisikringshasper på disse døre. Hun har heller ikke set skruehuller efter sådanne. Der er beboere i de andre huser, der har hasper monteret, da de ikke ønsker at få besøg udefra. Hun kan ikke sige, om der i 2015 har været hasper på, da hun dengang arbejdede mest i hus 1 og 2. Her var der alene hasper i de rum, hvor borgerne selv havde bedt om det.

Hun har ikke været involveret i tilsynssagen, men hun er selvfølgelig vidende om, at det har været der. Efter tilsynet er der sket den ændring, at vindfangs dørene ikke kan låses i dagtimerne. Om natten er de lukket for adgang udefra, men åbne indefra. Hende bekendt er der ikke foretaget andre ændringer i forhold til dørene.

Tilsynet var på et tidspunkt af den opfattelse, at adgang til husene skulle kunne ske via døren indgangsdøren til administrationsgangen (dør 7) og videre via døren fra administrationsgangen (dør 17). Efter dialog blev der dog enighed om, at dette ikke er en naturlig adgangsvej. Døren mellem hus 6 og administrationsgangen er låst, når den er lukket.

Hun er ikke bekendt med, at N■■■■ på et tidspunkt fik frataget sine nøgler. Der er både brikker og nøgler. Nøglerne anvendes til postkasse og kælderrum, brikkerne til vindfangs dørene og de enkelte lejligheder. Hvis man ikke havde en brik, kunne man ikke komme ud ad vindfangsdøren uden hjælp, men man kunne komme ud ad terrassedøre mv. Hun kan ikke sige, hvorfor man skulle tage en brik, der alene låste vindfangsdøren, fra nogen, hvis man kunne komme ud af en terrassedør.

Hun er bekendt med, at N■■■■ flere gange er stukket af og er blevet fundet i situationer, hvor personer er blevet forskrækkede over den fare, han derved var bragt i. Hun kan ikke nærmere tidsfæste episoderne, men det må være efter 2015. Hun er ikke nærmere bekendt med den nattevagt, der blev tilknyttet N■■■■.

Hun har i anledning af sin afgivelse af vidneforklaring været i S■■■■s bolig for at kigge på dørene. Hun kunne konstatere, at der på terrassedøren ikke er nogen vrider, men et nøglehul. Placeringen svarer til der, hvor vrideren sidder på terrassedøren i N■■■■' lejlighed. Døren fra soveværelset og døren i fællesrummet svarer til dørene i N■■■■' lejlighed.

Hun har ikke oplevet, at N■■■■ har stået og villet ud, uden at han kunne komme det. Hun har dog hørt, at en nattevagt, der stod i døren, er blevet flyttet af N■■■■. Hun har ikke hørt noget tilsvarende vedrørende S■■■■.

I S■■■■s lejlighed er der nu hasper på døren i soveværelset. Der er ikke noget tilsvarende i N■■■■' tidligere lejlighed. Hun har ikke set N■■■■ åbne en haspe svarende til den, der nu er i S■■■■s lejlighed, men det tror hun godt, at han kan. Han er dygtig.

Tilsynskonsulent J■■■■■■■■■■ har forklaret, at han er uddannet socialrådgiver. De seneste knap 3 år har han været afdelingsleder i Socialtilsyn Midt. I afdelingen er ansat ca. 20 konsulenter, der laver tilsyn på bocentre. En gang imellem er han selv med ude på tilsyn, herunder på ■■■bo. Tilsynet fandt sted i begyndelsen af hans ansættelse.

■■■■bo var dengang en del af Borgercenter Vest. Der var forskellige områder, hvor tilsynet ønskede en bedre kvalitet, og dette var der en dialog med Aarhus Kommune om. Der var også en problematik omkring aflåsning af døre. Det var

en special sag, så tilsynet valgte at foretage uanmeldt tilsyn en søndag. Han deltog grundet sagens karakter og måske også fordi kun en ad de "almindelige" almindelige konsulenter kunne deltage på tidspunktet. De skulle besøge hus 5, 6 og 7. De henvendte sig ved hoveddøren, dør 7. Hvert hus har sin egen hovedindgang fra administrationsgangen. Alle dørene fra administrationsgangen og til de enkelte huse var låst, så de bankede på. De var først i hus 5 og derefter i hus 6.

Han husker ikke, om der blev lukket op, da de bankede på døren til hus 6, eller om de måtte hente en fra det foregående hus for at få lukket op. Inde i hus 6 var der både medarbejdere og borgere til stede. Han husker, at S [REDACTED] var der, og at han gerne ville gennem døren, som de var kommet ind ad. Dette overraskede ham. En medarbejder gik efter S [REDACTED] og ville hjælpe ham. De fik at vide, at S [REDACTED] meget godt kunne lide Nescafe-pulver, og at han vidste, at det stod i et skab på den anden side af døren. Inde i hus 6 så de – modsat i hus 5 – at havedøren, dør 9, var åben. Han kan ikke sige, om dør 10 var åben. Han tror, den var låst, men han er ikke sikker. Der var nogle forhæng for, så den var ikke umiddelbart tilgængelig. Nogle af terrassedørene, vist i hus 5, var maske- ret af en sofa. Andre døre var der gardiner for eller så ud til at være gået i styk- ker. De lignede ikke oplagt steder, der blev brugt som ind eller udgang. Døren mellem de to boligheder i hus 6 stod åben. De talte om, at det kunne være et problem, hvis denne dør ikke var åben og dør 10 heller ikke var åben, da man i så fald ville have svært ved at komme ud. Som han husker det, krævede det en brik for at åbne dør 10. Da de var på tilsyn, var der ikke nogen beboere, der ikke kunne komme ud af hus 6. De var inde i nogle af lejlighederne, men han husker ikke hvilke. Dørene fra køkkenet og ind til lejlighederne var åbne. Det variere- de, om beboerne i de enkelte lejligheder kunne komme ud af terrassedørene. Nogle var gemt bag møbler eller gardiner. Han tror ikke, at nogle af borgerne havde chips, der skulle anvendes til dør 9 og 10.

Besøget fandt sted den 4. oktober 2020. Han havde ikke været på [REDACTED] bo tidlige- re. Forevist fotos husker han ikke forskellen mellem yderdørene i beboernes lejligheder.

Når det fremgår af tilsynsrapporten, at "socialtilsynet observerer at hus 5 er helt aflåst", betyder det, at de andre huse ikke var aflåst. Når der står, at der ved andre tilsyn er fundet "låste døre" kan det være andre stede, der var låst. At der er fundet låste døre, betyder ikke, at borgerne har været helt indespærret, men at der har været døre, der var låst, og som tilsynet vurderede burde være åbne.

Parternes synspunkter

Vedrørende erstatning har sagsøgerne i deres processkrifter anført følgende:

"Erstatning for lovlig administrativ frihedsberøvelse fastsættes i dansk ret normalt i henhold til de af Rigsadvokaten fastsatte godtgørelsestakster for ulovlig straffeprocessuel frihedsberøvelse. Der henvises bl.a. til U.2012.1439Ø, vedrørende politiets administrative frihedsberøvelse af demonstranter i forbindelse med COP-15 i København, hvor en enig landsret på 5 dommere udtalte:

"Ved fastsættelsen af erstatningen for de foretagne frihedsberøvelser finder landsretten, at der ligesom ved erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a for uberettiget frihedsberøvelse i anledning af strafferetlig forfølgning bør lægges vægt på længden af frihedsberøvelserne. Størrelsesmæssigt bør erstatningen være på frihedsberøvelsen varede over 15 timer."

N [REDACTED] og S [REDACTED] har anført, at det følger af grundlovens § 71, at frihedsberøvelse alene kan finde sted med hjemmel i loven. Det afgørende er, om dørene har været aflåste, idet dette i sig selv kan udgøre en frihedsberøvelse, selvom forholdet ikke er omfattet af psykiatriloven. Efter menneskerettighedskonventionens artikel 5 skal der ved afgørelsen af, hvorvidt der er tale om frihedsberøvelse, dels ske en vurdering af varigheden af indespærringen og dels af, om der er givet samtykke. Her er der tale om infantile autister, hvorfor det subjektive element i forhold til, om det er muligt at oplåse hasper og andet, må spille ind ved vurderingen af, om der reelt har været tale om frihedsberøvelse. Der er ikke truffet afgørelse efter servicelovens § 128c, hvilken bestemmelse i øvrigt først trådte i kraft 1. januar 2020. Der har således ikke været hjemmel til at foretage aflåsning af døre som sket. Ved aflåsning og camouflering af dørene har kommunen i øvrigt omgået servicelovens § 124d.

De pårørende har alle forklaret, at der var aflåst, når de kom på besøg. G [REDACTED] har forklaret, at døren i hus 6 altid var låst om natten. For resten af døgnet husker han både tidspunkter, hvor der var låst og åbent. Dette stemmer også overens med, at tilsynet efter J [REDACTED] forklaring konstaterede, at dør 9 var åben, men udtaler kritik af politikken omkring aflåsning af døre.

N [REDACTED] fik ved indflytning udleveret en nøglechip, men denne blev inddraget. Hvis ikke formålet med at tage nøglechippen fra N [REDACTED] var at forhindre ham i at forlade bostedet, hvad var formålet så. Dette ses også af beskrivelsen af episoderne den 27. juni 2017 og den 25. juli 2018. Tilsammen viser dette, at N [REDACTED] ikke har kunne forlade bostedet.

S [REDACTED] har aldrig haft en nøglechip. Notat fra den 11. oktober 2020 viser, at det har været almindelig praksis at aflåse dørene.

Når klagerne har godtgjort, at der har været en sådan omfattende og vilkårlig praksis omkring aflåsning af døre, må det være op til kommunen at godtgøre,

at der ikke på noget tidspunkt er sket frihedsberøvelse. T [REDACTED] forklaring er uden betydning, da hun ikke har været ansat i den omhandlede periode. Derimod er G [REDACTED] forklaring væsentlig, da han var ansat på [REDACTED] bo fra 2015 til 2019. Klagerne har sandsynliggjort en generel praksis hvorefter der var aflåste døre, og det er denne og ikke enkeltstående magtanvendelser der påberåbes.

I forhold til fristoverskridelse er indbringelse sket efter udløb af 4-ugers fristen, men indenfor 6-måneders fristen. Under hensyn til, at der ikke er truffet en egentlig afgørelse og givet klagevejledning, er der de fornødne særlige grunde til at admittere sagerne.

I forhold til spørgsmålet om erstatning fastholdes den nedlagte påstand, idet denne udmåles efter retsplejelovens kapitel 93a. Hvis retten lægger vægt på G [REDACTED] forklaring da eventuelt en kortere periode. Der skal alene tilkendes erstatningen vedrører de perioder, hvor klagerne har opholdt sig på [REDACTED] bo og således ikke, når de har været på weekendophold eller i dagtilbud. Sagerne er ikke anlagt for penge men for at få fastslået at praksis var ulovlig.

Aarhus Kommune har anført, at der ikke har været tale om administrativ frihedsberøvelse, hvorfor sagerne ikke skal behandles efter retsplejelovens kapitel 43 a. Bevisbyrden for, at der har været tale om frihedsberøvelse påhviler klagerne, og denne er ikke løftet, da der ikke har kunnet henvises til konkrete episoder. Det bestrides ikke, at frihedsberøvelse kan ske uden fysisk indespærring, men der må være grænser for, hvornår en rimelig magtanvendelse bliver til en frihedsberøvelse.

Socialtilsynets rapport viser at der var låste døre, men ikke en egentlig aflåsning af hus 6 ved tilsynet den 4. oktober 2020. Dette svarer til, hvad Aarhus kommune selv har lagt til grund ved den interne afdækning, med tidligere praksis hvorefter der skulle være en dør åben, og med vidnet G [REDACTED] forklaring om, at vindfangsdøre generelt var åbne i dagtimerne, idet han låste dem op om morgenen. De pårørende forklaringer må tages som efterrationaliseringer. Ud over vindfangsdøre var der også andre udgange, nemlig terrassedøre fra fællesarealerne, der ikke har lås eller hasper. Det er muligt, at dørene i perioder har været camoufleret, men de har fungeret. I N [REDACTED] lejlighed var der almindelige håndtag og en vriderlås på terrassedøren. I S [REDACTED] lejlighed var der lås på terrassedøren fra stuen og en almindelig dør i soveværelset. Der har således været mange mulighed for at komme ud. At tilsynet ikke mener, at terrassedøre kan karakteriseres som centrale indgangsdøre ændrer ikke på, at de kan anvendes som udgangsdøre.

Selvom N [REDACTED] blev frataget sin chip, kunne han stadig komme ud ad de andre døre, der ikke krævede chip. At N [REDACTED] fik fast nattevagt i 2016, da han stak af,

viser at der ikke er låst af, da en nattevagt ellers ville være overflødig. De beskrevne episode, hvor man forsøger at hindre beboere i at forlade bostedet, er helt naturlige – og der har været øvrige mulige udgange.

Landsrettens afgørelse af 10. februar 2022 vedrørende en beboer i hus 5 adskiller sig ved, at dette hus ved tilsynet den 4. oktober 2020 var aflåst. For hus 6 er det aldrig konstateret, at huset var aflåst. Desuden var der hasper på døren i fællesrummet, dør 4, ligesom der var enighed om, at beboeren ikke kunne komme ud af terrassedøren i egen lejlighed. I nærværende sag gøres det gældende af N [REDACTED] kunne komme ud ad døren i egen stue, og begge klagerne kunne komme ud ad døren i soveværelset. Der er hermed ikke holdepunkter for at sige, at dørene jævnligt har været låst på samme tid.

Sagerne er indbragt for sent i forhold til 4-ugers fristen, og de vedrører perioder, der går 4-5 år tilbage i tid. Den absolutte frist på 6 måneder skal ses i lyset af, at der påberåbes episoder, der ligger meget langt tilbage.

Overordnet er der ikke ført bevis for at der har været konkrete episoder, hvor klagerne har været frihedsberøvet. Tidligere tilsyn har ikke påpeget problemer, og påbuddet kan ikke udstrækkes til at angå perioden forud for sommeren 2020. Hertil kommer, at hus 6 ikke har været aflåst, ligesom der har været mange dage, hvor klagerne har været på ferie, weekend eller i dagtilbud.

Uanset om der måtte være sket frihedsberøvelse, skal der ikke udbetales erstatning. I forhold til erstatningens størrelsen er der ikke ført bevis for længden af frihedsberøvelsen, ligesom det bestrides at taksterne for uberettiget varetægtsfængsling finder anvendelse. En eventuel erstatning skal derfor udmåles skønsmæssig og under hensyntagen til, at klagerne har været i deres egen lejlighed.

Rettens begrundelse og resultat

N [REDACTED] og S [REDACTED] har haft ophold i hus 6 på bostedet [REDACTED] bo. Fra huset var der tre naturlige udgange, enten gennem vindfangsdørene, dør 9 og 10, eller gennem døren til administrationsgangen, dør 17. Det må efter forklaringerne lægges til grund, at døren til administrationsgangen var låst, når den var lukket, mens de to vindfangsdøre enten kunne være låste eller ulåste, når de var lukkede.

Fra hvert af lejlighedernes fællesrum var der desuden en terrassedør, dør 8 og 11. Efter forklaringerne må det lægges til grund, at disse døre ikke fremstod som døre, der var i brug, da de var camoufleret med gardiner, møbler eller andet. Disse døre fungerede således ikke reelt som udgangsdøre.

N [redacted] fik ved sin indflytning udleveret nøgle og nøglechip, men disse blev inddraget i 2016, da N [redacted] havde fået for vane at gå fra bostedet. Under hensyn til formålet med at inddrage nøglerne og i overensstemmelse med forklaringen fra S [redacted], lægges det til grund, at der samtidig blev sat lås på terrassedøren fra N [redacted] lejlighed, ligesom der blev sat hasper på vinduer og dør i soveværelset.

S [redacted] har aldrig fået udleveret nøgle og nøglechip. Efter forklaringerne fra L [redacted] og G [redacted], og under hensyn til, at dette var tilfældet i flere andre lejligheder, lægger retten til grund, at der var lås på terrassedøren og hasper på vindue og dør i soveværelset. Det forhold, at der ikke ses hasper mv. på de fotos, der er fremlagt af Aarhus Kommune, er uden betydning, da disse fotos er optaget i 2022, længe efter tilsynsbesøget og praksisændringen i oktober 2020.

På denne baggrund, og under hensyn til det oplyste om N [redacted]s og S [redacted] mentale tilstand, lægger retten til grund, at var de ude af stand til at betjene de hasper mv., der var monteret på dørene i deres lejligheder. De kunne således alene forlade [redacted] bo via yderdørene i fællesrummene og ikke direkte fra deres lejligheder.

På baggrund af forklaringen fra J [redacted] må det lægges til grund, at han ved tilsynet den 4. oktober 2020 konstaterede, at den ene vindfangsdør, dør 9, i hus 6 var åben, ligesom døren mellem boligenhederne var åben. Han huskede ikke, om den anden vindfangsdør, dør 10, var låst eller ulåst. Døren fra hus 6 til administrationsgangen, dør 17, var låst.

G [redacted], der var ansat på [redacted] bo fra 2015 til marts 2019, og havde morgen- og aftenvagter i hus 6, har forklaret, at han låste vindfangsdørene op, når han mødte om morgenen, og at han låste dem, når han gik om aftenen. Han har endvidere forklaret, at det i dagtimerne varierede, om dørene var låste eller ulåste, og at dette nok afhang af, hvem der var på vagt.

Aarhus Kommune har gjort gældende, at det var kommunens praksis, at der mindst skulle være en ulåst udgangsdør i huset. At denne praksis skulle være kommunikeret og fulgt, står i modsætning til forklaringen fra G [redacted] og til forklaringerne fra S [redacted], L [redacted] og A [redacted], hvorefter vindfangsdørene altid var låst, når de kom på besøg.

Efter en samlet vurdering er det herefter godtgjort, at de to vindfangsdøre i hus 6 (dør 9 og 10) i dagtimerne lejlighedsvist og i nattetimerne jævnlige har været låst på samme tid. Døren til administrationsgangen var låst. Det følger af ovenstående, at N [redacted] og S [redacted] ikke kunne forlade bo-

stedet på egen hånd, når vindfangsdørene begge var låst, hvorfor de i de perioder, hvor dette var tilfældet, må anses for at have været frihedsberøvede.

Det er ikke muligt mere præcist at fastslå, hvor ofte de to vindfangsdøre har været låst på samme tid. Det bemærkes i den forbindelse, at N [REDACTED] og S [REDACTED] var i dagtilbud på hverdage fra 9-15, ligesom de i et ikke nærmere oplyst omfang har været hos deres familier i weekends og ferier, i hvilke perioder en eventuel aflåsning af døre på [REDACTED] bo har været uden betydning for dem.

Det må lægges til grund, at aflåsningen for S [REDACTED]s vedkommende ophørte, da bostedet den 9. oktober 2020 indførte en ny praksis, og at den for N [REDACTED]s vedkommende ophørte, da han den 13. september 2020 fraflyttede bostedet. Begæringerne om indsigelse er begge fremsat efter udløbet af fristen på 4 uger i retsplejelovens § 469, stk. 4, 1. pkt., men inden for fristen på 6 måneder i § 469, stk. 4, 2. pkt. Der er ikke truffet en formel afgørelse om frihedsberøvelse, hvorfor der ikke har været anledning til at søge sagen prøvet på et tidligere tidspunkt, ligesom der ikke er givet klagevejledning. Under disse omstændigheder er der særlige grunde til at fravige fristen på 4 uger, hvorfor Aarhus Kommunes påstand om afvisning ikke tages til følge.

Der foreligger ikke afgørelse fra kommunalbestyrelsen efter den tidligere gældende servicelovs § 127 eller den nugældende § 128c. Der er heller ikke grundlag for at anse aflåsningen omfattet af den efter 1. januar 2020 gældende servicelov §§ 124d, da der ikke er tale om enkeltstående tilfælde begrundet i konkrete hændelser. Derfor, og da frihedsberøvelsen heller ikke ses at have været hjemlet på andet grundlag, har frihedsberøvelsen været ulovlig.

N [REDACTED]s påstand tages herefter til følge således, at Aarhus kommune skal anerkende, at han fra den 24. november 2016 til den 13. september 2020 i dagtimerne lejlighedsvist og i nattetimerne jævnligt, har været frihedsberøvet på botilbuddet [REDACTED] bo, og at frihedsberøvelsen var ulovlig.

S [REDACTED]s påstand tages herefter til følge således, at Aarhus Kommune skal anerkende, at han siden januar 2016 til den 9. oktober 2020 i dagtimerne lejlighedsvist og i nattetimerne jævnligt, har været frihedsberøvet på botilbuddet [REDACTED] bo, og at frihedsberøvelsen var ulovlig.

Der er ikke gennemført særlige regler om erstatning i situationer som denne. Spørgsmålet om N [REDACTED] og S [REDACTED] har lidt noget tab, må derfor afgøres efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Det er ikke fremkommet oplysninger om, at frihedsberøvelsen har påført N [REDACTED] og S [REDACTED] et økonomisk tab, hvorfor der ikke er anledning til at tilkende dem erstatning for et sådant.

Det må lægges til grund, at frihedsberøvelsen bl.a. var begrundet i et hensyn til N [redacted]s og S [redacted]s egen sikkerhed. Frihedsberøvelsen fandt sted i N [redacted]s og S [redacted]s egne boliger med tilhørende fællesfaciliteter, og for en stor dels vedkommende i nattetimerne. Frihedsberøvelsen har ikke været til hinder for, at N [redacted] og S [redacted] har kunnet deltage i dagtilbud, have besøg eller tage på weekends og ferie med deres familier. Der er herefter ikke grundlag for at tilkende erstatning for tort eller på andet grundlag. Retten har herved også lagt vægt på, at Aarhus Kommune efter Socialtilsynets afgørelse straks ændrede praksis, og at nærværende afgørelse må anses for tilstrækkelig oprejsning for den ikke-økonomiske skade, som frihedsberøvelsen måtte have påført N [redacted] og S [redacted].

N [redacted]s og S [redacted]s erstatningspåstande tages derfor ikke til følge.

THI KENDES FOR RET:

Aarhus kommune skal anerkende, at N [redacted] fra den 24. november 2016 til den 13. september 2020 i dagtimerne lejlighedsvist og i nattetimerne jævnligt, har været frihedsberøvet på botilbuddet [redacted]bo, og at frihedsberøvelsen var ulovlig.

Aarhus Kommune skal anerkende, at S [redacted] fra januar 2016 til den 9. oktober 2020 i dagtimerne lejlighedsvist og i nattetimerne jævnligt, har været frihedsberøvet på botilbuddet [redacted]bo, og at frihedsberøvelsen var ulovlig.

Aarhus Kommune frifindes for N [redacted]s og S [redacted]s påstande om erstatning.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger til den anden part eller til statskassen.